

Nekdaj in sedaj.

Iz dnevnika nekega starega učitelja.

Poslovenil **Jože Jerom.**

(Konec.)

„Ali ste danes po noči slišali ropot“, prša kerčmarica učitelja, „kaj takega še nisem nikoli slišala“; „jaz tudi ne“, odgovori učitelj, in preneha pisati, „sedaj ravno pišem do vrad-nije, da naj temu stori konec, ker to je vredno, da se popiše“. Učiteljevo sporočilo ni bilo zastonj, ker že tretji dan pride od jeze ves rudeč župan k učitelju, verže neko pisanje na mizo, in pravi: „Tukaj imate, sedaj se moram pa jaz odgovarjati in pisati zavoljo vaše samoglavnosti, jo bote že našeteli, učiteljček!“ — Učitelj: „Kaj pa imate, da ste tako serditi, oče župan?“ Župan: „Berite! precej moram odgovoriti, zakaj nobeden po noči ne čuje, da se take reči godé po vasi“.

Učitelj: „Kaj pa vas zadržuje? če nimate časa, pa jaz pišem namestu vas“. Župan: „Tete vsi! . . . jaz bom pisal, sej sem jaz župan. Vi učitelj ne poznate predstojnika, bote že mehkejši in še radi čuvajevo službo prevzeli“. Učitelj: „Kaj pa je to meni mar, to so soseskine reči, ktere mora župan preskerbovati“. Župan: „Vi ste čuvaj, tedaj“. . . . Učitelj: „Jaz ne, ker sem postavljen za učitelja, ne pa za čuvaja; tako je zapisano tudi v mojem dekretu“. „Vi imate piščalko, in kdor ima piščalko, mora vsako uro po noči čuti, in tako je, in tako ostane“. S temi besedami zagrabi župan za pisanje, in ravno tako serdito gre, kakor je prišel, in ne čaka učiteljevega od-govora. — Nasledki učiteljovega sporočila se kmali slišijo, ker že drugi dan pride k učitelju služabnik, in reče: „Prinesel sem vam vorladungo, da pojutrišnjem ob pol osmih pridete k rihti. Prišli bodo tudi burgermajster in vsi gemajnderatje“. Kaj je to, učitelj precej vé, ter že komaj čaka dneva, da bi zvedil, kako se bo izšlo; celo noč ne more spati, in drugi dan je že na nogah, ko petelin poje, in preden je solnce iz za gore, jo že maha proti R . . . , in kmali doide tudi vse soseskine močé, ki pa se ga ogibljejo; torej ostane zadej, in sliši ves njih po-govor; če kdo od učitelja pové kako debelo, se vsi krohotajo, da se razlega po dolini. Pervi svetovavec pravi: „Možjé! če mi dobimo pravdo, ga bomo pili en par frakeljnov“. „Kaj je to“, pravi drugi „le skupaj deržimo, lahko bomo ugnali tega

škriča, da ne bo vedil, kam domu“. „To tudi jaz mislim“, pristavi tretji, „sej naša reč je pravična, in če nam je predstojnik ne poterdi, saj vemo še kam naprej“. „Le tiho bodite!“ pravi župan, „ne vem, kaj bo vlada storila, ker ga je ona postavila“. „Jaz bom za vas govoril“, reče svetovavec Cene, „in bom predstojniku vse na tanko razložil, kako je pri nas, in če ima predstojnik le možgane v glavi, mi bo gotovo priterdil“.

Dobre štiri ure hodá pridejo možjé v R . . . , in grejo naravnost v sodnijo, pa tudi učitelj kmali za njimi pride. Ker g. predstojnik še zmiraj boleha, gredo v njegovo stanovanje. Kmetje se tiše po stopnicah, in se vsi boječi odkrijejo, si čevlje brišejo in pred vratimi čakajo, dokler jih predstojnik notri ne spusti. Stopijo k predstojniku, in za njimi pride tudi učitelj, ktereга predstojnik prav prijazno pozdravi; potem pa se jezno oberne proti možem in začne: „Jaz sem primoran, da vas pokličem, ker je že več pritožeb zoper vas, da po noči nimate čuvaja, in da v vaši soseski vse noči ni miru, pa da se zato nobeden iz med vas kaj ne meni, kako je to, župan? kje je čuvaj?“ „Ta mora biti čuvaj, g. predstojnik, in ta mora čuti“, odgovori župan, in kaže učitelja. „Kdo mora biti čuvaj?“ vpraša še enkrat predstojnik. „Ta le“, pravi župan, „on ima piščalko, in kdor ima piščalko, mora biti čuvaj, tako je bilo, in tako naj ostane!“ Ko pride učitelj na versto, da govori, pripoveduje vse, kaj in koliko je med temi ljudmi že vse prestal i. t. d.

Predstojnik se serdito oberne proti kmetom, in pravi: „Kaj tako delate z učiteljem? kaj pa mislite, zakaj vam je vlada učitelja postavila? morebiti zato, da mu bote rog na rame obesili, in ga pošiljali za čedo?“ „G. predstojnik!“ se župan izgovarja „čednikov Jaka je zmiraj pasel in . . . „Tiho!“ veli predstojnik, „sram vas bodi, da čednikovega Jakota primerjate s tem učiteljem; ali tako spolnujete vikše zapovedi? dobro bi bilo, da bi vas dal vse en par dni hladiti, da bi se naučili ubogati“.

Župan se ves trese in molči; drugi pa ne vedo, kje so od samega strahu. Županu pa predstojnik še pravi: „Jaz sem mislil, da ste vi bolj pameten mož, kakor ste; pogledjte možjé, kako žalostno je, da pri vas nobeden ne zna brati, ne pisati; ali bi ne bili vsi hvaležni vašim staršem, ako bi bili vas učiti dali?“ „Prav hvaležni bi bili“, vsi odgovoré. „Torej pa, da nam bodo naši nasledniki hvaležni, morate tudi vi svoje otroke radi

in pridno pošiljati v šolo, in storiti kar vam g. učitelj veleva; mene prav veseli, da ste dobili takega dobrega učitelja; le precej vzemite piščalko, in jo oddajte drugemu, g. učitelju pa za pot en križak plačajte; če se to hitro ne zgodi, bo pa druga pela“. Učitelj se predstojniku ponižno zahvaljuje, da ga tako lepo podpira in mu pomaga. „Opomaiti imam še, da g. učitelj ne bo več hodil po hišah jest, ampak da mu bote hrano v denarjih plačevali, za drugo plačo bom pa že jaz skerbel“. S temi besedami dá g. predstojnik učitelju roko, in jih odpravi. Kmetje še bolj boječi gredo, kakor so prišli, in jo mahnejo kar domú. „Dobili smo, kar smo iskali“, pravi župan, pa nobeden mu ne odgovori. Od tega časa je učitelj živel prav mirno; naredili so mu lepo šolo in ga preskerbovali z vsem, česar mu je bilo treba. Učitelj sam ni nikoli mislil, da bo v tej srenji kterikrat tako srečno živel. Tudi z očetom županom sta se popolnoma sprijaznila in sicer tako, da je učitelj dobil zalo županovo Reziko za ženo, in da so bili potem vsi vkup ena srečna rodovina.

Narava in človek

v svoji pravi složnosti.

Spisal Živkov.

15.

Kaj pa čuti serce, če čujemo, da se tič iz zahvalnosti s pesom brati, in še divjost pozabi?

Neke hude zime pade vran ves dreven v grajski dvor. Nekdo ga pobere in verže v pesjak, in se zanj več ne zmeni: ko spomladi pesa odvežejo, vidijo, da ima zvestega služabnika, kateri mu je vedno za petami, namreč tistega vrana, kateri se je pri njem v pesjaku sogrel, oživel in iz zahvalnosti, ker ga je tako ljubeznjivo sprejel, se z njim priserčno združil. Pri jedi mu je iskal in dajal naj bolje kosove, ali mu je odkod kosti donášal. Ko je grajšček kam jezdil in pesa seboj vzel, je vran nad njima letal — bodi si kamorkoli. Ako pes spi, se vran k njemu usede, ga milo in nevkretno gleda in varuje. Če mu veržejo kej jesti, se ne dotakne; če ga hočejo odgnati, se še le bliže primakne k ljubemu tovaršu, kterega čez vse ljubi.

Drug zgled enake zahvalnosti in tovaršije nam kaže sledeča prigodba: Na neki pristavi popade lesica gos, in pobegne